

SUPERSTAAT NEE
SAMENWERKEN JA

NEE
TEGEN DEZE EU

EUROPESE VERKIEZINGEN
22 MEI 2014

VERSIE APRIL 2014

INHOUD

1. SUPERSTAAT NEE, SAMENWERKEN JA 5
 2. DEMOCRATIE 7
 3. CRISIS, BEGROTING EN EURO 9
 4. FINANCIËLE MARKTEN EN BELASTINGEN 11
 5. WERK EN INKOMEN 13
 6. GEMEENSCHAPPELIJKE MARKT, CONSUMENTENBESCHERMING EN BEVORDERING VAN HET MKB 15
 7. LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT 17
 8. MILIEU 19
 9. ENERGIE 21
 10. ASIEL EN MIGRATIE 23
 11. CRIMINALITEIT, VEILIGHEID EN PRIVACY 25
 12. VERKEER EN VERVOER 27
 13. GEZONDHEID EN ONDERWIJS 29
 14. INTERNATIONALE SAMENWERKING EN MENSENRECHTEN 31
- BEGRIPPENLIJST 34

1. SUPERSTAAT NEE, SAMENWERKEN JA

Wilt u niet langer domweg doordenderen naar een steeds machtigere Europese Superstaat? En wilt u dat u voortaan het laatste woord krijgt als het gaat om wat wij in eigen land beslissen en dat niet aan Brusselse bemoeizucht overlaten? Wilt u samenwerken waar het nuttig en nodig is, maar de baas blijven over alles wat we beter zelf kunnen regelen? Dan is een stem op de SP een verstandige keuze. 22 mei 2014 is een belangrijke dag. Dan beslist u wie úw stem laat horen in Europa.

De huidige Europese Unie loopt aan de leiband van grote bedrijven en grote landen. Hun belangen gaan veel te vaak voor uw belangen. Wij willen dat we zelf uitmaken hoe we in Europa samenwerken. Wij willen niet dat Brussel nog langer de baas speelt over onze samenleving. Wij kunnen prima zelf beslissen hoe onze arbeidsmarkt, onze zorg, ons onderwijs, onze pensioenen, onze volkshuisvesting, ons openbaar vervoer en onze begroting er uit moeten zien.

Het doel van Europese samenwerking is mooi: de vrede bewaren, de welvaart bevorderen en democratische en sociale rechten beschermen. Juist eurofielen bedreigen deze mooie doelen. In dit verkiezingsprogramma vertellen wij hoe we baas worden in eigen land. Door met anderen samen te werken waar dat nuttig is, maar afstand te nemen van de Europese Superstaat.

HET BRUSSELSE OFFERBLOK

Europa verkeert in crisis, niet alleen economisch maar ook politiek. Steeds meer burgers keren zich af van de Europese Unie, ook in Nederland. Zij accepteren het niet dat veel politieke partijen wel zeggen dat ze geen macht willen overdragen aan Brussel, maar dat de afgelopen jaren toch hebben gedaan – en niet zo'n beetje ook. De SP is het met deze mensen eens. Met de invoering van het Europees economisch bestuur heeft de Europese Commissie het recht gekregen zich met allerlei zaken te bemoeien waar zij voor de crisis nog vanaf moest blijven: pensioenen, huisvesting, sociale zekerheid, onderwijs, ja zelfs zaken als de kilometerheffing zijn niet langer puur nationaal beleid. De meeste Nederlanders zien dit terecht als bedrog, net zoals we in 2005 bedrogen zijn tijdens het referendum over de Europese Grondwet.

De bankencrisis die Europa sinds 2008 in haar greep houdt, is geen natuurverschijnsel, maar het directe gevolg van het neoliberale beleid dat de Europese Unie sinds de jaren negentig kenmerkt. Doordat het banktoezicht stelselmatig werd verzwakt, konden financiële instellingen onverantwoorde risico's nemen – en dat ging natuurlijk een keer fout. Lidstaten werden gedwongen banken en andere financiële instellingen te hulp te schieten, waardoor de bankencrisis een schulden crisis werd en steeds meer landen in de problemen raakten. De eurozone is nog net zo onevenwichtig als toen de euro werd ingevoerd, alle machtsoverdracht aan Brussel ten spijt. Het is maar zeer de vraag of de euro in zijn huidige vorm kan overleven.

De keiharde realiteit is dat op dit ogenblik miljoenen mensen werkloos zijn. Volgens het Internationale Rode Kruis hebben 43 miljoen mensen in de Europese Unie niet meer genoeg te eten, 120 miljoen mensen lopen het risico in armoede te vervallen: opgeteld bijna een derde van alle burgers in Europa. Wat er ook wordt gezegd over mogelijk herstel van de economie, feit is dat de crisis de gewone mensen steeds harder treft.

Wij willen graag samenwerken in Europa, maar onze democratie en verzorgingsstaat niet offeren op het Brusselse offerblok. We moeten in Europa niet langer het overleven van de euro en de kortzichtige economische belangen van de grote bedrijven, banken en beleggers vooropstellen. We moeten prioriteit geven aan de democratische en sociale belangen van de burgers van alle Europese lidstaten. Dat is beter voor iedereen.

EEN PROVINCIE VAN SUPERSTAAT EUROPA

De Europese crisis raakt ook Nederland. Ons land merkt de gevolgen van het foute Brusselse beleid, dat ten onrechte de nadruk legt op bezuinigingen en het afbreken van wat van ons allemaal is. Mede onder Brusselse druk zijn de 3-procentnorm voor het begrotingstekort en de 60-procentnorm voor de staats-schuld in marmer gebeiteld. Dit begrotingsfetisjisme heeft in heel Europa alleen maar geleid tot minder economische groei en in veel landen tot een meerjarige recessie, met dalende koopkracht, groeiende werkloosheid en meer armoede tot gevolg.

Nederland is het braafste jongetje van de Brusselse klas geworden. Opeenvolgende regeringen hebben vooropgelopen in dit afbraakbeleid. Het kabinet van PvdA en VVD, gedoogd door D66, Christen-Unie en SGP, bezuinigt meer dan economisch verantwoord is. Ook loopt ons land vooraan om nog meer bevoegdheden aan Brussel over te dragen, onder andere in de vorm van steeds strengere begrotings-normen en mogelijkheden voor de Commissie om nog meer neoliberal beleid van bovenaf op te leggen.

Op deze manier wordt Nederland steeds meer een provincie van Superstaat Europa. De Europese Unie dreigt te verworden tot een ondoorzichtige en ondemocratische constructie die over ons de baas speelt. Dat is gevaarlijk, bedreigt een gedragen samenwerking in Europa en vergroot de onderlinge tegenstellingen tussen landen en burgers. Wij willen een betrouwbare bondgenoot zijn van iedereen die wil samenwerken, maar daarvoor niet de wezenlijke waarden in onze samenleving wil opofferen.

U MAG HET ZEGGEN

In mei 2014 mag u aangeven hoe het verder moet met Europa. U kiest dan de Nederlandse leden van het Europees Parlement. Dat parlement heeft (gedeelde) zeggenschap over tal van belangrijke zaken. Hoeveel geld geeft de Europese Unie uit – en waaraan? Hoe controleren we dat ons geld niet verdwijnt of zinloos wordt rondgepompt? Aan welke Europese wetten worden we gebonden?

Alle voorstellen waarover het Europees Parlement (mee)beslist, beoordelen wij aan de hand van onze beginselen: menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit tussen mensen. Voorstellen die bijdragen aan een betere verdeling van welvaart en welzijn en de bescherming van de mensenrechten, krijgen onze steun. Voorstellen die daar tegenin gaan, kunnen rekenen op ons verzet. Voorstellen beoordelen wij op de gevolgen voor de burgers en de nationale democratie. Hoe meer stemmen we krijgen bij deze Europese verkiezingen, hoe beter we uw stem in Europa kunnen laten horen.

2. DEMOCRATIE

Europa is van solidaire oplossing tot schrijnend probleem geworden. Na de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog gingen vroegere vijanden in Europa met elkaar samenwerken. Om de vrede te bewaren, de welvaart te bevorderen en democratische en sociale rechten te beschermen. Die samenwerking was aanvankelijk een succes. Maar nu is dat heel anders. De Europese Unie werd steeds groter en machtiger en bedreigt onze democratische en sociale rechten. Burgers hebben steeds minder te zeggen, grote bedrijven en grote landen maken de dienst uit.

Opeenvolgende regeringen hebben dat laten gebeuren. En ze steunden van harte de overdracht van steeds meer nationale bevoegdheden aan Brussel, waar de Europese Unie zijn hoofdkantoor heeft. Dat begon in 1992 met het Verdrag van Maastricht. En daarna tekenden Nederlandse premiers in Amsterdam, Nice en Lissabon braaf allerlei verdragen die Brussel steeds meer laten bazen over onze samenleving. De meeste partijen in ons land vonden dat prima. Wij niet.

In de afgelopen jaren is ons ook nog een ondoorzichtig Europees economisch bestuur opgelegd. Dat bestuur schrijft nu ons eigen parlement de wet voor. Onze begroting moet voortaan eerst naar Brussel. Een stem op 22 mei voor de SP is een stem tegen de Europese technocratie en Brusselse bevelen. En het is een stem vóór meer zeggenschap voor de burgers en de nationale lidstaten.

2.1 We willen geen Europese Superstaat en geen Europese regering. De huidige Europese Commissie wijzen we af. In plaats van een dominante, initiatief nemende en ideologisch sturende Commissie willen wij een orgaan dat zich beperkt tot het uitvoeren van door lidstaten genomen besluiten. De Commissie dient politiek aangestuurd te worden door de nationale lidstaten, door hun regeringen en parlementen, en door het Europees Parlement. Een bescheiden Commissie met minder macht en minder taken zal ook zorgen voor een drastische vermindering van de Brusselse bureaucratie. Zolang dat nog niet gebeurd is, maken we ons er sterk voor dat het Europees Parlement individuele Commissieleden naar huis kan sturen.

2.2 Nederland zet zich in om op belangrijke terreinen, zoals het strafrecht, een vetorecht in te voeren. Opeenvolgende Europese Verdragen hebben ervoor gezorgd dat op te veel beleidsterreinen met gekwalificeerde meerderheden wordt besloten. Hiermee is de macht van nationale parlementen ondermijnd. In plaats van verdere soevereiniteitsoverdracht en nog meer besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid kiezen wij voor een breuk met de huidige trend en voor meer intergouvernementele samenwerking.

2.3 We verbeteren het functioneren van het Europees Parlement. Omdat de Europese Unie geen staat is, kan het Europees Parlement ook geen parlement zijn in de zin van een nationaal parlement. Het overdragen van bevoegdheden van nationale parlementen aan het Europees Parlement, ten koste van democratische rechten, wijzen we af. Een Europees Parlement als aanvulling op de nationale democratie, als controleur van de Europese Commissie en de Raad van Ministers, juichen we toe. Nationale parlementen krijgen de mogelijkheid om Eurocommissarissen in hun land ter verantwoording te roepen en met hen in debat te gaan. Landen moeten de mogelijkheid krijgen van een dubbelmandaat, waarbij nationale volksvertegenwoordigers ook lid kunnen zijn van het Europees Parlement.

2.4 Op terreinen waar ook in de toekomst met een gekwalificeerde meerderheid besluiten worden genomen, krijgen nationale parlementen meer mogelijkheden om onwenselijke Europese besluiten tegen te houden. Voordat een Nederlandse minister in Brussel akkoord mag gaan met nieuwe Europese wetgeving, moet hij voortaan eerst de instemming van de Tweede Kamer hebben. De samenwerking tussen de parlementen van de lidstaten moet worden verbeterd. Daarnaast krijgen nationale parlementen de mogelijkheid een rode kaart in te zetten. Deze rode kaart dient als noodremfunctie en verbiedt Europese wetgeving op een specifiek terrein.

2.5 De Europese bureaucratie wordt teruggedrongen. We zitten niet te wachten op Eurocommissarissen die steeds meer Europese regels willen doordrukken, ook als daar geen draagvlak voor is onder de bevolking. We ontnemen de Commissie het recht om wetsvoorstellen in te dienen en vormen het om tot een apparaat dat alleen nog helpt bij de uitvoering van genomen besluiten. De komende jaren wordt het aantal vaste Europese ambtenaren stelselmatig teruggebracht. Nationale ambtenaren die voor een aantal jaren worden uitgeleend aan Brussel, kunnen hun plek innemen. De salarissen van Europese ambtenaren gaan fors omlaag.

2.6 Europarlementariërs kunnen, inclusief alle onkostenvergoedingen, wel tien- tot vijftienduizend euro per maand ontvangen. Voor die onkosten hoeven zij nu geen verantwoording af te leggen. Dit is absurd. De salarissen gaan daarom fors omlaag en de onkostenvergoedingen worden voortaan gebaseerd op werkelijk gemaakte kosten. Onkostenregelingen zoals die bij gewone werknemers gebruikelijk zijn, vormen hierbij het uitgangspunt. Bovendien dienen Europarlementariërs hierover verantwoording af te leggen. Ook de salarissen van Eurocommissarissen, nu tussen de twintig- en vijftienduizend euro per maand, worden flink verlaagd.

2.7 We willen één vergaderlocatie voor het Europees Parlement en wel in Brussel. Met het aanhouden van twee vergaderlocaties voor het Europees Parlement wordt jaarlijks ruim tweehonderd miljoen euro verspild. Er moet daarom heel snel een eind komen aan het maandelijks verhuiscircus tussen Brussel en Straatsburg.

2.8 We perken de macht van de Brusselse lobbyisten in. Het aantal lobbyisten in Brussel wordt geschat op ongeveer 25.000. Lobbyisten moeten zich voortaan verplicht registreren en openheid geven over voor wie ze werken en hoeveel geld ze voor hun doelen inzetten. Het moet bij voorstellen van Europese instellingen duidelijk worden welke lobbyisten zijn geraadpleegd.

2.9 De Europese Commissie heeft zo'n duizend expertgroepen opgericht om haar te adviseren over Europese wetgeving. Met het wegvallen van het recht van de Commissie om zelf wetsvoorstellen in te dienen kan het aantal expertgroepen drastisch worden verminderd. Voor zover deze nog wel blijven bestaan, wordt het lidmaatschap van de expertgroepen openbaar en hun samenstelling evenwichtig. Nu is vooral het grote bedrijfsleven vertegenwoordigd. Dit verandert ten voordele van vertegenwoordigers van onder meer het MKB en van milieu-, vakbonds- en consumentenbelangen.

2.10 Europees beleid en de besluitvorming daarover moet transparant en voor iedereen te volgen zijn. Burgers krijgen inzage in informatie. Het vertrouwen in de Europese instellingen zal toenemen als ze transparanter gaan werken. Openbaarheid van beleidsstukken mag niet afhankelijk zijn van willekeurige beslissingen van Brussel. Ook de onderhandelingen van de ministers in de Raad van de Europese Unie zijn niet per definitie geheim. De Europese Ombudsman mag voortaan op eigen initiatief rapporteren over de vraag of openbaarheidsregels correct worden toegepast.

2.11 Klokkenluiders moeten in de Europese Unie beschermd worden. Misstanden mogen niet in de doofpot gestopt worden. Mensen die aan de bel trekken, horen niet het slachtoffer te worden van hun eerlijkheid, maar moeten moreel en financieel worden gecompenseerd. Mensen van buiten de Europese Unie, die worden bedreigd met vervolging omdat ze ernstige misstanden aan het licht hebben gebracht, moeten in de Europese Unie politiek asiel kunnen krijgen.

3. CRISIS, BEGROTING EN EURO

De economische crisis raakt de 28 landen van de Europese Unie hard. De huidige Europese Unie blijkt ons niet tegen de crisis te beschermen, maar bedreigt ons juist. In de Europese Unie zijn lidstaten gedwongen vrij spel te geven aan het financiële kapitalisme. Beurzen, banken, beleggers en speculanten hebben een veel te dikke vinger in de pap van de Brusselse besluitvorming. Terwijl zij overal op zoek konden naar de snelste en hoogste rendementen, werd de echte economie ondermijnd en de nationale invloed op investeringen en werkgelegenheid afgebroken.

De onverantwoorde invoering van de euro heeft eraan bijgedragen dat de economische crisis zo groot is geworden. Het recept van almaar bezuinigen werkt volkomen averechts. Landen bezuinigen hun eigen en elkaars economie kapot. Als iedereen snoeit, wordt verhinderd dat de economie duurzaam groeit. De schade aan de economie wordt afgewenteld op de burgers van de lidstaten. Zij krijgen minder voorzieningen, minder rechten en zwaardere lasten. Zij betalen de crisis die het losgeslagen financiële kapitalisme veroorzaakt en de Europese Unie toelaat.

De huidige crisis wordt misbruikt om versneld te komen tot een Europese federatie, waar lidstaten steeds meer ondergeschikt worden gemaakt aan de wensen van Brussel. Door steeds verdere overdracht van bevoegdheden wordt toegewerkt naar een Europees economisch bestuur waarin Brussel de dienst uitmaakt en lidstaten aan de leiband moeten lopen. Een stem op 22 mei op de SP helpt om meer nationale soevereiniteit te krijgen en een socialer Europa te bevorderen, waarin niet het financiële kapitalisme de maat slaat, maar de menselijke maat voorop staat.

3.1 Het stabiliteits- en groeipact moet op de schop. Anders dan de naam doet vermoeden, leidt dit juist tot instabiliteit en krimp. De schadelijke bezuinigingen als gevolg van de eenzijdige focus op het behalen van de 3-procentnorm voor het begrotingstekort leidt tot grootschalig koopkrachtverlies en vraaguitval. De massale werkloosheid die hier het gevolg van is, is niet alleen schadelijk voor de economie, maar leidt bovendien tot onrust.

3.2 De bezuinigingen in de lidstaten schaden niet alleen de eigen economie, maar ook die van andere lidstaten. Daarom komen er nieuwe Europese afspraken over hoe de economie op gang kan worden gebracht en hoe gezamenlijk kan worden gewerkt aan meer werkgelegenheid. Dat betekent dat er meer ruimte moet zijn voor landen om in hun eigen economie te kunnen investeren en deze te stimuleren in tijden van vraaguitval. De 3-procentnorm wordt gewijzigd in een langetermijndoelstelling en mag nooit worden toegepast als dwangbuis.

3.3 De Europese norm die voorschrijft dat de staatsschuld niet hoger mag zijn dan zestig procent is achterhaald. In plaats van eenzijdig te kijken naar de schulden, moet ook worden gekeken naar de bezittingen die daar tegenover staan. Dit voorkomt dat landen overheidsbezittingen in de verkoop doen omwille van het halen van de 60-procentnorm. De afbouw van private schulden moet prioriteit krijgen en mag niet gehinderd worden door doelstellingen ten aanzien van de overheidsfinanciën.

3.4 Er komt geen aparte begroting voor de eurozone en er komen geen euro-obligaties. Ieder land blijft verantwoordelijk voor de eigen begroting en staat niet garant voor de schulden van andere landen.

3.5 Landen waarvan de schulden niet meer houdbaar zijn, zijn niet geholpen met nieuwe leningen. In plaats daarvan is een sanering van schulden nodig. Zo blijven de banken die aan deze landen lenen, ook verantwoordelijk voor het nemen van verliezen wanneer een land zijn schuld niet meer kan terugbetalen. Steun moet ten goede komen aan de burgers en niet aan de banken die hun geld risicovol hebben uitgeleend.

3.6 Het gesjoemel met EU-gelden wordt gestopt. Al negentien jaar op rij weigert de Europese Rekenkamer de jaarrekening van de Europese Unie goed te keuren, vooral door onterecht gebruik van de Europese fondsen door de lidstaten. Daarom moeten alle lidstaten jaarlijks accountantsverklaringen laten opstellen over de besteding van de EU-gelden. Bij onregelmatigheden moeten betrokken lidstaten het onterecht uitgegeven geld teruggeven.

3.7 De kwaliteit van de onderzoeken die de anti-fraudewaakhond van de Commissie, OLAF, uitvoert naar onrechtmatige besteding van EU-gelden, moet worden verbeterd. Daarmee wordt meer bereikt dan met de oprichting van een Europees Openbaar Ministerie, zoals de Europese Commissie wil, en bovendien wordt hiermee de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de lidstaten bevestigd.

3.8 De meerjarenbegroting wordt tussentijds aangepast om een einde te maken aan het rondpompen van geld. De fondsen van de Europese Unie worden uitsluitend gericht op de meest arme lidstaten, alsmede op de bevordering van grensoverschrijdende samenwerking, bijvoorbeeld in het kader van innovatie of op het gebied van Justitie en vreemdelingenbeleid. Het landbouwbeleid wordt drastisch hervormd, waardoor met minder geld meer bereikt kan worden voor de bevordering van duurzame landbouw. De begroting wordt alleen nog maar gefinancierd uit afdrachten van de lidstaten. En er komen geen Europese belastingen.

DE EURO

De SP heeft zich vanaf het begin gekeerd tegen de invoering van de euro, omdat wij inzagen dat een muntunie onvermijdelijk leidt tot verdere overdracht van soevereiniteit. Ondanks de grote economische, sociale en culturele verschillen tussen landen en tegen de wil van de bevolking werd deze munt er doorheen gedrukt. Landen verloren de mogelijkheid om eigen monetair beleid te voeren. Zuid-Europese landen zijn door de euro te duur geworden en zagen hun export dalen. Lagere inkomsten hebben in heel Europa geleid tot hogere begrotingstekorten. Overal in Europa betalen burgers nu de prijs voor de eurofiële illusies van bestuurders.

Europa is hierdoor in grote problemen gebracht. Nu eenzijdig uit de euro stappen is een dure en onzekere weg. Maar doorgaan met het huidige beleid is een doodlopende weg. Dat zal eveneens leiden tot de ondergang van de euro en gepaard gaan met grote kosten en economische onrust. Om daar op voorbereid te zijn moeten we nu maatregelen treffen om een zachte landing voor de euro mogelijk te maken en om lidstaten de mogelijkheid te bieden uit de euro te treden. Om te beginnen zullen de volgende maatregelen moeten worden genomen:

3.9 Het tegen elke prijs vasthouden aan de euro in de huidige vorm moet stoppen. Alternatieven moeten mogelijk zijn, waaronder een gecontroleerd uittreden door lidstaten. Daarvoor moeten plannen worden opgesteld, ook om een ontvlechting van de euro zo gecontroleerd mogelijk te kunnen laten verlopen en de schadelijke gevolgen van het uiteenvallen zoveel mogelijk te beperken.

3.10 De eurozone wordt niet verder uitgebreid met nieuwe lidstaten. De eurozone is in zijn huidige vorm al onhoudbaar, dan past het niet om nieuwe lidstaten toe te laten. Zowel in het belang van het toetredende land als in het belang van de huidige eurolanden.

3.11 De Europese Centrale Bank (ECB) stopt ermee zich blind te staren op het in stand houden van de waarde van euro. Het monetaire beleid gaat zich niet alleen richten op inflatiebestrijding, maar vooral ook op het bevorderen van werkgelegenheid. Er komt democratisch toezicht op de ECB.

3.12 Het vrije verkeer van kapitaal wordt aan banden gelegd. De financiële sector moet de samenleving dienen in plaats van afbreken. Lidstaten moeten makkelijker in kunnen grijpen wanneer het vrije verkeer van kapitaal leidt tot destabilisatie van de nationale economie en de samenleving.

3.13 Onverantwoorde speculatie gaan we streng aanpakken, om bubbels in de economie te voorkomen en rust te brengen op de financiële markten. Beter toezicht op de markten zorgt er voor dat de financiële sector dienstbaar wordt aan de reële economie en de samenleving als geheel, in plaats van andersom.

4. FINANCIËLE MARKTEN EN BELASTINGEN

In de Europese Unie is de financiële sector de afgelopen decennia steeds verder losgelaten. Wel regels voor komkommers, maar vrij spel voor het financiële kapitalisme. Daardoor is Europese samenwerking ontaard en hebben grote graaiers goud geld verdiend. Beperkingen voor het internationaal kapitaalverkeer zijn opgeheven en het toezicht op banken werd een wassen neus. Toen het financiële casino in de Europese Unie vanaf 2008 in elkaar zakte, besloten de regeringen overal in Europa de falende banken en verzekeraars te redden. Banken gered, burgers betalen.

De neoliberale koers in de Europese Unie – meer marktwerking en minder regels – waar grote bedrijven kapitalen aan verdienen, is een compleet fiasco. Beleidsmakers en toezichthouders hebben zich zo vereenzelvigd met de financiële sector, dat ze het algemene publieke belang uit het oog verloren. Ze hebben het in hen gestelde vertrouwen beschaamd. Een stem op 22 mei op de SP helpt om het financiële kapitalisme stevig aan banden te leggen, de grote graaiers aan te pakken, werknemers te beschermen, banen te creëren en het midden- en kleinbedrijf overeind te helpen.

4.1 De financiële sector is in Europa te veel vervlochten als gevolg van de liberalisering. We zijn in Europa te veel van elkaars banken afhankelijk geworden. Maatregelen worden getroffen om deze afhankelijkheid terug te dringen, onder andere door banken en verzekeraars niet te groot te laten worden. Landen moeten hun banken kunnen beschermen tegen een ongewenste overname.

4.2 Er komen strengere regels en strenger toezicht op banken en andere financiële instellingen. Toezichthouders lopen nog te vaak achter de feiten aan. Het toezicht moet daarom beter en pro-actiever worden. Zo worden er afspraken gemaakt om belangenverstrengeling tegen te gaan bij accountantsbureaus en kredietbeoordelaars. Zij krijgen te maken met aangescherpt toezicht en met vergunningen die aan strenge regels gebonden zijn en die kunnen worden ingetrokken bij slecht gedrag.

4.3 Het voorstel om alle banken in de Europese Unie in het kader van de bankenunie via een zogeheten resolutiefonds voor elkaars schulden te laten opdraaien wijzen, we af. Wanneer een bank van de ondergang moet worden gered, wordt de rekening daarvoor geheel neergelegd bij aandeelhouders en andere kapitaalverschaffers en niet slechts voor een beperkt deel, zoals nu in Europa is afgesproken. De financiële sector dient haar eigen broek op te houden. Blijken de verliezen bij een financiële instelling zo groot dat de overheid moet bijspringen, dan worden daarna alle kosten verrekend met de financiële sector in de lidstaat als geheel.

4.4 Landen dragen een eigen verantwoordelijkheid voor hun banken. Solidariteit tussen landen betekent niet dat we voor elkaars banken garant moeten staan. Er komt een einde aan de miljardenverslindende steun aan zombiebancs.

4.5 Er worden verdergaande eisen gesteld aan de reserves van banken om te zorgen dat onze banken voldoende veilig zijn. Risico's kunnen niet meer worden verstoep buiten de balans. Door spaar- en zakenbanken van elkaar te scheiden, wordt verhinderd dat banken ooit nog kunnen gokken met het spaargeld van hun klanten. Er wordt een einde gemaakt aan de bonussen bij banken om het nemen van risico's niet aan te moedigen.

4.6 Het Europese en het internationale kapitaalverkeer worden aan banden gelegd. Flitskapitaal draagt niet bij aan duurzame economische groei en ontwikkeling, maar werkt juist ontwrichtend. Er wordt een financiële transactietaks ingevoerd, die door de lidstaten wordt geheven en waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de nationale begroting. Voedselspeculatie, speculatie met overheidsobligaties en andere vormen van speculatie die ontwrichtend werken voor de economie, worden aangepakt met een anti-

speculatieplan. Handel met voorkennis en marktmanipulatie worden streng bestraft. Handel in derivaten wordt aan banden gelegd, net als high-frequency trading, de zeer snelle volledig geautomatiseerde handel. Er komt een einde aan de ondoorzichtige handel die buiten de beurs om plaatsvindt.

BELASTINGONTWIJKING EN -ONTDUIKING

Europese landen beconcurreren elkaar met fiscale voordelen voor multinationals. De misgelopen belastinginkomsten komen uiteindelijk voor rekening van burgers en het midden- en kleinbedrijf. Zij betalen de belasting die multinationals niet hoeven af te dragen. Er worden daarom afspraken gemaakt in de strijd tegen belastingontwijking en -ontduiking:

4.7 De race to the bottom op belastinggebied wordt een halt toegeroepen door in de Europese Unie een minimumtarief en een minimumgrondslag af te spreken voor de vennootschapsbelasting, zodat met name grote bedrijven weer substantieel belasting gaan betalen.

4.8 Van multinationals is niet bekend hoeveel belasting zij afdragen per land waarin ze actief zijn. We verplichten bedrijven om dat in hun jaarverslag per land aan te geven, zodat we kunnen zien of ze een gewenst deel van hun inkomen afdragen aan de landen waarin ze hun activiteiten ontplooiën.

4.9 Belastingparadijzen worden aangepakt. Er worden geen verdragen meer gesloten met landen die het voor multinationals mogelijk maken om via belastingconstructies hun belastingplicht te ontlopen. Dat geldt ook voor landen waar niet of nauwelijks belasting wordt geheven en die weinig tot geen informatie uitwisselen. Nederland mag niet langer meewerken aan het doorsluizen van fondsen naar belastingparadijzen. Er komt een einde aan de rullingpraktijk, waarbij multinationals achter gesloten deuren akkoorden sluiten met de belastingdienst.

4.10 Het bankgeheim stelt mensen in staat hun spaargeld verborgen te houden voor de fiscus en dient daarom te worden beëindigd. De druk op landen die nog steeds een bankgeheim hebben, wordt daarom opgevoerd.

5. WERK EN INKOMEN

Europese samenwerking begon om de vrede te bewaren, de welvaart te bevorderen en democratische en sociale rechten te beschermen. Gaandeweg is de Europese Unie echter in handen gevallen van het financiële kapitalisme, multinationale bedrijven en grote landen. De meeste politieke partijen hebben daaraan bijgedragen. Hun neoliberale politiek heeft ertoe geleid dat nu steeds meer in de Europese Unie tot een markt is geworden, waarop de sterkste de baas speelt en solidariteit wordt ondermijnd. Dat heeft geleid tot te lage lonen, verzwakte vakbonden en grootscheepse afbraak van sociale rechten en publieke voorzieningen.

Werknemers in de Europese Unie moeten elke dag met elkaar concurreren – waarvan slechts op winst beluste ondernemingen schaamteloos profiteren. Nederlandse werknemers verdwijnen in de WW en in de armoe, omdat via allerlei constructies goedkope en uitgebuite Oost- en Zuid-Europese concurrenten worden ingevoerd. Een stem op de SP op 22 mei helpt om kortzichtige kapitalistische concurrentie tegen te gaan, solidariteit te bevorderen en onze burgers zeggenschap te geven over onze economie, onze lonen, onze pensioenen, onze sociale zekerheid en onze publieke voorzieningen.

5.1 Door het neoliberale beleid vanuit Brussel is de werkloosheid in Europa tot recordhoogten gestegen. Mensen mogen echter nooit gedwongen worden om hun spullen te pakken en naar een andere lidstaat te vertrekken om daar werk te gaan zoeken. Werkloosheid wordt nationaal bestreden. Het vrij verkeer van werknemers binnen de EU is niet onbeperkt: regulering is nodig bij structurele vormen van uitbuiting of ernstige verstoring van de arbeidsmarkt, dan wel van (delen van) de samenleving. In dat geval wordt voor werknemers uit andere lidstaten door werkgevers weer een tewerkstellingsvergunning aangevraagd, zodat beter toezicht kan worden gehouden en uitbuiting wordt tegengegaan. Het met ingang van 1 januari 2014 toepassen van het vrij verkeer van werknemers op Roemenië en Bulgarije leidt alleen maar tot uitbuiting van Roemenen en Bulgaren en tot verdringing van werkzoekenden in Nederland. Dat besluit moet zo snel mogelijk worden teruggedraaid.

5.2 Het Europees economisch bestuur met zijn nadruk op bezuinigingen en afbraak van sociale rechten wordt afgeschaft. In plaats daarvan stemmen de lidstaten hun economisch beleid op elkaar af, zonder dat sprake is van dictaten van Brussel en van financiële sancties voor die lidstaten die zich niet aan de Europese aanbevelingen houden. In tijden van hoge werkloosheid en toenemende armoede moet er juist in onderwijs, innovatie en banen geïnvesteerd worden. Daar passen geen roekeloze bezuinigingen bij.

5.3 Pogingen om de Europese Commissie ook het sociale beleid van lidstaten te laten controleren, wijzen we af. Om sociale dumping binnen de gemeenschappelijke Europese markt te voorkomen, moedigen we lidstaten aan om alle sociale rechten te erkennen die zijn opgenomen in het Europees Sociaal Handvest, zoals in 1996 herzien. De Europese Unie wordt partij bij dit verdrag van de Raad van Europa. Hiermee worden zowel de lidstaten afzonderlijk als de Europese Unie als geheel gedwongen zich te houden aan de sociale mensenrechten, maar blijven de lidstaten wel zelf aan de knoppen zitten zonder bemoeienis van Brussel.

5.4 Sociale rechten mogen nooit ondergeschikt worden gemaakt aan de wetten van de interne markt. Dit betekent dat werknemers bij vestigingen van buitenlandse bedrijven niet opeens voor een veel lager loon of onder slechtere arbeidsomstandigheden aan het werk kunnen worden gezet, waardoor er oneerlijke concurrentie ontstaat met gelijksoortige bedrijven in dat land. Hier geldt: gelijk loon voor gelijk werk – en op dat principe worden geen uitzonderingen gemaakt. Dat betekent dat ook voor de sociale zekerheid en de pensioenrechten het recht van het land waar gewerkt wordt, bepalend is. Het stakingsrecht wordt gegarandeerd. Omdat het Hof van Justitie het huidige verdrag anders interpreteert, moet er een clause aan worden toegevoegd die het principe van voorrang voor sociale rechten garandeert. De dienstenrichtlijn en de detachingsrichtlijn worden in deze zin aangepast.

5.5 Het beginsel van gelijk loon voor gelijk werk moet niet alleen op papier worden bevestigd, maar ook in de praktijk worden gehandhaafd. Controles door nationale inspecties mogen niet gezien worden als verstoring van de vrijheid van vestiging of van diensten, maar zijn hard nodig om een einde te maken aan illegale praktijken. De samenwerking tussen de inspecties uit de afzonderlijke lidstaten wordt geïntensiveerd en er worden meer gegevens uitgewisseld over malafide bedrijven en hun praktijken. Er komt een sluitende definitie van schijnzelfstandigheid. Ook voor schijnzelfstandigen geldt de regel dat zij gelijk loon ontvangen voor gelijk werk. De constructie waarbij brievenbusbedrijven worden opgezet in onder andere landen met lage lonen en slechte sociale zekerheid, wordt keihard aangepakt.

5.6 Pensioenen blijven een nationale aangelegenheid. Pensioenen zijn geen Europese bevoegdheid. We wijzen initiatieven dan ook af die erop gericht zijn in Europa een markt te laten ontstaan voor individuele pensioenen. We hebben in Nederland een stelsel opgebouwd, waarbij zowel werkgevers als werknemers betrokken zijn en dat uitgaat van een collectief stelsel. De nadruk moet blijven liggen op het algemene ouderdomspensioen, alsmede op de aanvullende collectieve bedrijfspensioenen. Die moeten voldoende inkomen opbrengen, zodat van commerciële pensioenproducten geen gebruik gemaakt hoeft te worden.

5.7 De afspraak van de Nederlandse regering met de Europese Commissie om alleen mensen met een maximum jaarinkomen van €34.678 in aanmerking te laten komen voor een sociale huurwoning, wordt herzien. Lidstaten krijgen zelf de volledige vrijheid om te bepalen wie in aanmerking mag komen voor een corporatiewoning.

6. GEMEENSCHAPPELIJKE MARKT, CONSUMENTENBESCHERMING EN BEVORDERING VAN HET MKB

Europese samenwerking is belangrijk om de vrede te bewaren, de welvaart te bevorderen en democratische en sociale rechten van onze burgers te beschermen. Een gemeenschappelijke markt voor kapitaal, goederen, diensten en personen kan daarvoor een middel zijn. Maar tegenwoordig is de vrije markt van nuttig middel verworden tot heilig doel. De gemeenschappelijke markt is ontspoord. Niet de mensen, maar de centen staan voorop en iedereen moet met iedereen concurreren. Kleine en middelgrote bedrijven worden kapot gemaakt door multinationals en werknemers zijn hun baan niet meer zeker.

Een stem op de SP op 22 mei helpt vrij verkeer in de Europese Unie weer tot nuttig middel te maken, in plaats van heilig doel. Als welvaart en welzijn van de bevolking dat vereisen, moet vrij verkeer van kapitaal, goederen en diensten door lidstaten aan banden kunnen worden gelegd. En waar vrij verkeer van personen leidt tot een genadeloze concurrentie van werknemers, moeten lidstaten kunnen ingrijpen.

6.1 De gemeenschappelijke Europese markt heeft geleid tot schaalvergroting in het bedrijfsleven. Dat betekent dat grote bedrijven kosten besparen, zodat er een ongelijk speelveld ontstaat voor kleine bedrijven die lokaal of nationaal willen blijven. In steeds meer sectoren van de economie is hierdoor sprake van concentratie van macht bij bepaalde grote bedrijven. Het Europese concurrentiebeleid wordt daarom hervormd, zodat dergelijke concentratie actiever wordt bestreden dan nu het geval is en ingrijpen niet beperkt wordt tot gevallen waarbij er aantoonbaar sprake is van misbruik van marktmacht door grote bedrijven.

6.2 De Europese Unie heeft in de afgelopen jaren wetgeving aangenomen waarin publieke voorzieningen als post, openbaar vervoer en energie worden geliberaliseerd. Brussel dreigt zelfs de drinkwatervoorziening te willen liberaliseren. Deze wetgeving wordt teruggedraaid. Lidstaten mogen zelf besluiten over dergelijke publieke voorzieningen en mogen niet gedwongen worden tot liberalisatie en privatisering. De nieuwe regels voor aanbestedingen laten meer ruimte voor overheden om niet langer te kiezen voor de laagste prijs, maar bijvoorbeeld sociale en milieucriteria voorop te stellen. Deze regels moeten ruim worden geïnterpreteerd, met zoveel mogelijk beleidsruimte voor lokale, regionale en nationale overheden om te kiezen voor duurzaamheid.

6.3 Lang niet alle bedrijven willen buiten Nederland actief zijn. Voor het behoud van een pluriform bedrijfsleven, bijvoorbeeld in de detailhandel, moet een gelijk speelveld gecreëerd worden. Kleine bedrijven die geen gebruik kunnen of willen maken van de schaalvoordelen van de gemeenschappelijke markt, moeten kunnen rekenen op een actieve overheid die deze bedrijven ondersteunt waar nodig.

6.4 Door de lobby van de grote bedrijven zijn veel Europese wetten in het voordeel van deze bedrijven. Deze onbalans moet zo snel mogelijk aangepakt worden, onder andere door het aan banden leggen van lobbyisten. Voor de bescherming van consumenten en het MKB tegen de macht van grote bedrijven zijn minimumnormen nodig op terreinen als het consumentenrecht en het tegengaan van oneerlijke handelspraktijken, waaronder late betalingen.

6.5 Grote bedrijven willen graag dat zoveel mogelijk regels waarmee zij bij hun activiteiten te maken krijgen, overal in Europa gelijk zijn. Dat heeft geleid tot een stortvloed aan Europese wetten. Hier moet de stofkam door. Lang niet altijd is volledige harmonisatie nodig; op veel terreinen kan ook worden gewerkt met minimumnormen of met wederzijdse erkenning van voorschriften. Alle wetsvoorstellen worden zowel aan

het begin als aan het eind van de onderhandelingen onderworpen aan een MKB-test, voordat deze worden aangenomen.

6.6 Het beleid van de Europese Unie is steeds meer ten prooi gevallen aan de aandeelhouders. Deze trend moeten we keren. Aandeelhouders zijn niet de enige belanghebbenden in de onderneming. Ook andere groepen, zoals werknemers, hebben het recht om invloed uit te oefenen op de koers die er wordt gevaren. In plaats van het principe 'één aandeel, één stem' kiezen wij voor 'één mens, één stem'. In plaats van hebzucht en afgunst, willen wij samenwerken en eerlijk delen. Dat is fatsoenlijker en verstandiger. Europese regels worden aan dit principe aangepast.

6.7 Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) dient voor elk bedrijf het uitgangspunt te zijn. Grote bedrijven zijn voortaan verplicht om in hun jaarverslag uitleg te geven over hun beleid op sociaal- en milieugebied, over hoe ze omgaan met hun personeel, en hoe ze in hun relaties met toeleveranciers bijdragen aan de bevordering van respect voor de mensenrechten en aan de bestrijding van corruptie.

6.8 Het internet speelt een steeds belangrijkere rol in de economie van de lidstaten. De digitale markt biedt kansen, maar ook gevaren. De consumentenbescherming bij digitale aankopen moet worden verbeterd. Cybercriminaliteit wordt actief bestreden, zodat consumenten veilig gebruik kunnen maken van internetdiensten, zoals online kopen en internetbankieren. Ook moet de privacy van de internetgebruiker gewaarborgd zijn.

7. LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit

Goed en gezond eten moeten we allemaal. Samenwerking in Europa is verstandig, om onze voedselproductie te beschermen, goed en gezond eten te garanderen, gevaarlijke dierziektes tegen te gaan en het dierenwelzijn te respecteren. De huidige Europese Unie leidt echter tot ongelimiteerde schaalvergroting, grootschalige voedsel fraude, het schaamteloos leegvissen van de zee, het verwaarlozen van dierenwelzijn, schandalige internationale veetransporten en de roekeloze afbraak van de biodiversiteit. Boerenbedrijven worden kapot geconcurrereerd door nietsontziende voedselmultinationals.

Boeren moeten een eerlijke prijs voor hun producten krijgen en een fatsoenlijke boterham kunnen verdienen. We willen veilig en duurzaam gemaakt voedsel, waarbij we het dierenwelzijn werkelijk respecteren. Multinationals staan we niet langer toe van alles aan te slepen van andere continenten, we laten onze boeren zoveel mogelijk zorgen voor ons eigen voedsel. En in plaats van ons milieu op te offeren aan een niet-duurzaam georganiseerde economie, moeten we zorgen dat generaties na ons ook goed en gezond kunnen leven. Een stem op 22 mei voor de SP helpt dat ons voedsel gezond, veilig en duurzaam wordt geproduceerd.

71 De landbouwsector richt zich minder op vrijhandel en de wereldmarkt, en meer op voedselsoevereiniteit. De voedselcrisis en het speculeren met voedselprijzen laten zien dat de nadruk op vrijhandel zeer riskant is voor (ontwikkelings-)landen die veel voedsel importeren. De vrijhandelsregels van de Wereldhandelsorganisatie bieden multinationals een ongezond overwicht ten opzichte van lokale boerenbedrijven. Voedselsoevereiniteit wordt het uitgangspunt: landen en regio's moeten in staat zijn de eigen bevolking te voeden en moeten zeggenschap behouden over de eigen voedselproductie, zonder gedwongen te worden tot het opengooien van grenzen voor bulkproducten van de wereldmarkt die geproduceerd worden onder slechtere milieu- en dierenwelzijnsregels. Ontwikkelingslanden worden niet gedwongen tot liberalisering van de voedselsector. Het is onwenselijk landbouwproducten onnodig over de hele wereld heen en weer te slepen. Het is slecht voor het milieu en gaat (in het geval van soja, palmolie en suikerriet) vaak ook ten koste van (oer)bossen, de bestaanszekerheid van kleine boeren en inheemse volkeren. Het patenteren van eigenschappen van planten en dieren wijzen we resoluut af.

72 Europese landbouwsubsidies verdwijnen en worden vervangen door meer marktordening en het belonen van landschapsbeheer. Bijna een derde van de Europese begroting gaat naar landbouwsubsidies, die veelal terecht komen bij multinationals, zoals Heineken, en zelfs koningshuizen die niets met de landbouw te maken hebben. Tegelijk vindt er een massale uittocht van boerengezinnen plaats met alle gevolgen voor de leefbaarheid op het platteland. Quotingssystemen zoals voor de melkveesector, moeten daarom in stand gehouden worden en worden uitgebreid naar andere producten en sectoren. De rechtspositie van boeren wordt verbeterd om tegenwicht te bieden aan de inkoopmacht van bijvoorbeeld supermarktketens en de verwerkende industrie om ze zo een eerlijkere winstmarge te gunnen. Lidstaten draaien zelf op voor eventuele inkomenssteun, die alleen mag worden ingezet indien het bijdraagt aan de verduurzaming van de landbouwsector of als beloning voor landschaps- en waterbeheer.

73 Het verduurzamen van de keten van grondstof tot consument komt centraal te staan in de Europese landbouw. De Europese landbouw kent nu een doorgesloten industrialisatie met eindeloze schaalvergroting en excessen als megastallen. Samenwerking gericht op verduurzaming in plaats van een race naar de laagste milieu- en dierenwelzijnsstandaard, is daarvoor nodig. Het gebruik van antibiotica in de veeteelt moet sterk worden teruggedrongen. Meer van het beschikbare geld gaat naar onderzoek voor biologische, diervriendelijke en duurzame productiemethoden voor de biologische landbouw. Boeren worden aangemoedigd zich meer te richten op kwaliteitsproducten en producten met meer toegevoegde

waarde, omdat deze door de bank genomen een betere marge voor de boer opleveren en meer maatschappelijke waarde vertegenwoordigen.

7.4 Nederland ziet strenger toe op voedselveiligheid en de toelating van nieuw voedsel. We willen garanties afdwingen voor veilig en gezond voedsel. Als niet duidelijk is of een voedingsmiddel veilig is, wordt het niet toegelaten op de Europese markt. Ook binnen de Europese Unie is strenger toezicht op voedselveiligheid door de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) noodzakelijk. Dit agentschap dient echter wel gevrijwaard te zijn van invloeden van als experts vermomde lobbyisten van de voedselindustrie.

7.5 Nederland zet zich in om de aanpak van voedsel fraude te versterken. De aanwijzingen op de verpakking van levensmiddelen (zoals GMO-vrij, geen transvetzuren, geen kunstmatige zoetstoffen, biologisch) moeten gegarandeerd betrouwbaar zijn. We zien geen heil in de huidige genetisch gemodificeerde landbouwgewassen: middels patenten op gentechgewassen verdwijnt gemeenschappelijk bezit in de zakken van multinationals, en er is geen maatschappelijk nut, maar er zijn wel risico's.

7.6 Nederland zet zich in voor een Europees natuurnetwerk gericht op de wenselijke biodiversiteit met minder regeltjes op de vierkante meter. Natuur legt het te vaak af tegen oprukkende verstedelijking en landbouwbelangen. Europese afspraken kunnen helpen de natuur beter te beschermen, ook omdat natuurgebieden vaak landsgrenzen overschrijden. De Vogel- en Habitatrichtlijnen vragen terecht dat bepaalde (Natura 2000-)gebieden worden beschermd. Om in een dichtbevolkt land als Nederland de behoefte aan woningen, landbouwgrond en natuur allemaal voldoende ruimte te geven, is naast handhaving van de natuurbescherming ook goede samenwerking nodig met alle betrokken partijen. Lidstaten moeten dan ook een grote vrijheid behouden over hoe ze voldoen aan de gezamenlijke Europese doelstellingen.

7.7 Nederland kiest voor een duurzaam visserijbeleid. Het natuurlijk evenwicht in de Noordzee en andere Europese zeeën wordt hersteld, mede door beperking van de visvangst tot duurzaam niveau. Visserij mag niet ten koste gaan van de zeebodem en diersoorten zoals dolfijnen en zeehonden. Het opkopen van het visrecht van ontwikkelingslanden wordt gestaakt indien dat leidt tot een bedreiging van de visserijsector in het betreffende land of tot overbevissing. Er dienen snellere en betere maatregelen te komen om de overbevissing van zeeën tegen te gaan en een internationaal netwerk van natuurgebieden te realiseren in de Europese wateren.

7.8 Het dierenwelzijn wordt verbeterd. Dat is in het belang van zowel mens als dier en milieu. Bij het houden van dieren voor hun productie moeten ze met respect worden behandeld en hun natuurlijk gedrag kunnen vertonen. Diertransporten worden gemaximeerd op acht uur reistijd of 500 kilometer. Het aantal dierproeven wordt tot het absolute minimum beperkt. Waar alternatieven voor dierproeven voorhanden zijn, worden deze verplicht gesteld. En voor alle dierproeven komt er een test naar het maatschappelijk nut en de medische relevantie. Preventief inenten mag als alternatief voor het ruimen van gezonde dieren. Bijensterfte wordt tegengegaan door gevaarlijke bestrijdingsmiddelen te verbieden. We spreken landen met dieronvriendelijke praktijken en tradities aan, maar schrijven ze zonder grensoverschrijdend belang niet de wet voor.

8. MILIEU

Eén ding is zeker: milieuvervuiling houdt niet op bij de grens. Wat in het ene land van de Europese Unie gebeurt, kan verregaande gevolgen hebben voor het leven en welzijn in een andere lidstaat. Daarom is het belangrijk om Europese afspraken te maken over de bescherming van het milieu, de volksgezondheid en hoe iedere lidstaat zijn eigen huis schoon en veilig houdt. Een duurzame economie biedt een goed alternatief voor de vervuilende en verspillende manier waarop nu in Europa met onze leefomgeving wordt omgesprongen.

Bedrijven slepen heel Europa door met afval, omdat daar geld mee wordt verdiend. Dat verhindert een beleid waarin we afvalproductie zoveel mogelijk voorkomen en iets wat overblijft waar mogelijk hergebruiken of recyclen. Alleen met een minder kortzichtige manier van produceren kan de CO₂-uitstoot in 2030 met minstens vijftig procent omlaag. Een stem op de SP op 22 mei helpt om ons milieu schoner te maken, onze productie duurzamer en onze toekomst veiliger. In Nederland en in de rest van Europa.

8.1 Nederland kiest in Europa voor samenwerking om een ambitieus milieubeleid mogelijk te maken, maar pakt ook de koppositie in milieuvraagstukken weer terug. Brussel mag ons niet verhinderen om een beter milieubeleid te voeren dan onze buurlanden. Veel milieuproblemen zijn grensoverschrijdend. Met Europese afspraken voorkomen we dat landen elkaars bedrijven weglukken ten koste van het milieu. Gezien de verscheidenheid aan milieuproblemen en lokale omstandigheden in de verschillende lidstaten moet Brussel voorzichtig zijn in het opstellen van al te gedetailleerde milieuregels. Daarmee wordt een effectieve nationale aanpak soms lastig gemaakt. Ook leidt het tot overdreven administratieve lasten.

8.2 In de wereldwijde discussie over klimaatbeleid nemen Europese landen het voortouw. De CO₂-uitstoot moet in 2030 met minstens 50 procent afgenomen zijn ten opzichte van 1992. Het is goed als Europese landen voorop willen lopen met maatregelen om ons aan te passen aan de veranderingen die het klimaat met zich meebrengt. Daarmee kan Nederland, als goede ambassadeur van het gevecht tegen het wassende water, als voorbeeld dienen voor de rest van de wereld.

8.3 Het Europees emissiehandelssysteem (ETS) wordt op de schop genomen. Er komt in ieder geval een bodemprijs voor emissierechten. Het ontstane stuwmeer aan emissierechten reduceren we om een effectieve werking van het ETS te borgen. Het emissieplafond moet jaarlijks méér dalen om energie-efficiency en duurzame energie te compenseren. Anders gaat er geen prikkelende werking meer vanuit om blijvend de uitstoot te reduceren. Emissierechten worden niet meer gratis verstrekt maar moeten worden gekocht door de vervuilers. De opbrengsten worden geïnvesteerd in energiebesparing en duurzame energie in de bedrijfstakken die onder het ETS vallen.

8.4 Om de CO₂-uitstoot effectief terug te brengen volgens het principe dat de vervuiler betaalt, staan we binnen de Europese Unie geen uitzonderingen toe voor de lucht- en scheepvaart. De opbrengst van de heffingen moet gebruikt worden om productieprocessen in de lidstaten te verduurzamen. In plaats van gratis emissierechten te geven aan vervuilende sectoren van de economie die moeten concurreren op de wereldmarkt, voeren we een CO₂-heffing in op de import van die producten om het concurrentienadeel tegen te gaan. De eigen verplichtingen kunnen daardoor niet worden verlaagd door die af te wentelen op de buitenwereld.

8.5 De regels voor luchtvervuiling worden zo snel mogelijk aangevuld met een roetnorm. Gebleken is dat van alle stoffen, die bijdragen aan luchtverontreiniging, juist roet de meeste milieu- en gezondheidsschade kan veroorzaken. Roet komt vrij bij verbranding van fossiele brandstoffen. Langs drukke wegen kan de concentratie roet sterk oplopen, waardoor mensen daar verhoogd risico lopen. De huidige fijnstofnormen worden stevig aangescherpt.

8.6 De criminele praktijk van afvaldumping wordt door landen in Europa krachtig aangepakt door samenwerking tussen milieu-inspecties, -politie en douane. Milieucriminaliteit is na mensenhandel en drugs namelijk de derde grootste illegale markt. Nederland neemt weer het voortouw in IMPEL, het internationale samenwerkingsprogramma. Vervuilers moeten geen kans krijgen om de sporen van hun afval uit te wisselen of geld te verdienen door afval naar het buitenland te verslepen. Uitgangspunt moet zijn dat ieder land zoveel mogelijk zijn eigen afval verwerkt. Controle en handhaving op afvaltransporten worden verscherpt.

8.7 We verduurzamen de consumentenmarkt via het aanscherpen van producteisen en verbeterde energieprestaties. De efficiency-eisen voor toestellen, apparaten en voertuigen moeten worden aangescherpt om uitstoot van vervuilende stoffen te voorkomen. Energieprestaties moeten gebaseerd worden op het absolute verbruik in de hele levenscyclus van een toestel of voertuig. De prestatie-eisen moeten jaarlijks automatisch worden aangepast aan de nieuwste technische ontwikkelingen, zodat productvernieuwing bevordert wordt. De test voor de milieuprestatie van auto's wordt aangescherpt, zodat de fabrieksgegevens meer aansluiten bij het werkelijk gebruik.

8.8 De controle op goed waterbeheer wordt verbeterd en de normen worden aangescherpt. Benedenstroomse landen zoals Nederland hebben last van lozingen in bovenstroomse landen. Landen zijn verplicht om per stroomgebied samen te werken. Het toezicht en de sancties dienen dan ook verbeterd te worden. De coördinatie bij droogte of overstromingen wordt verbeterd ter bescherming van mens, natuur, milieu en scheepvaart.

9. ENERGIE

Samenwerking in Europa was ooit bedoeld om mensen een beter leven te geven, nu en straks. Maar in het huidige Europa wordt alle aandacht gericht op zoveel mogelijk rendement op de korte termijn. Dat is kortzichtig en gevaarlijk, zeker ook als het om onze energie gaat. Een stabiele, betaalbare energievoorziening is een van de fundamenten van een gezonde economie. Het zuiniger omgaan met schaarse energievoorraden, het veel meer inzetten op duurzame energievoorziening, het garanderen van leveringszekerheid en het terugdringen van de CO₂-uitstoot vereisen een doordacht beleid, gericht op het algemeen belang.

De door de Europese Unie nagestreefde energiemarkt maakt energie juist tot voorwerp van winzucht en verspilling. Daar moeten we mee stoppen. We hebben immers maar één planeet. Een stem op de SP op 22 mei helpt om energievoorziening uit de klauwen van multinationals te halen, verspilling van energie tegen te gaan en duurzame, betrouwbare en toegankelijke energievoorziening mogelijk te maken.

9.1 We verminderen het energieverbruik met energieprestatienormen voor producten en isolatie-eisen aan gebouwen. Die eisen moeten regelmatig aan de actuele stand van de techniek worden aangepast, zodat de industrie uitgedaagd blijft om te innoveren. De Europese ambities op dit vlak worden door het enorme lobbycircus in Brussel gefrustreerd. Met name de auto-industrie heeft een veel te grote vinger in de pap. Die invloed leggen we aan banden.

9.2 Nederland stimuleert samen met andere Europese landen onderzoek naar de ontwikkeling van duurzame energiebronnen, zoals wind- en zonne-energie. Lidstaten hebben binnen de milieufspraken zelf de vrijheid om te kiezen hoe zij energie opwekken. Wel kunnen landen in Europa via onderzoek en het creëren van randvoorwaarden nadelen van bepaalde energiebronnen ondervangen. Dat is hard nodig vanwege de grote opgave om de CO₂-uitstoot terug te dringen. Het gebruik van biomassa en biobrandstoffen als alternatief voor fossiele brandstoffen is alleen acceptabel als dit niet ten koste gaat van voedselproductie en niet leidt tot ecologische kaalslag of negatieve effecten voor de lokale bevolking in ontwikkelingslanden. Kernfusie is een techniek voor op de lange termijn die we via ITER blijven financieren. Kernenergie en schaliegas zijn geen alternatief vanwege de risico's en het afval, net als kolen. Evenmin is investeren in CO₂-opslag op dit moment verstandig vanwege de non-rendabiliteit en de onbetrouwbaarheid. Via investeringen in onderzoek proberen we het afval en de risico's te verminderen. Er komen veel strengere Europese veiligheidsregels voor bestaande Europese kerncentrales.

9.3 Om zuinig om te gaan met onze fossiele bronnen zal door landen in Europa beter samengewerkt moeten worden om duurzaam opgewekte energie van bijvoorbeeld zon of wind slimmer in te zetten. We bevorderen daarom de grensoverschrijdende koppeling tussen nationale netwerken om de pieken en dalen van duurzame energieproductie op te vangen. EU-wetgeving moet worden aangepast om aansluiting van de meest duurzame productiemiddelen op energienetwerken te bevorderen en de risico's op uitvallen van het elektriciteitsnet terug te dringen. Nederland dient samen met bijvoorbeeld Duitsland, de Scandinavische landen en Groot-Brittannië de mogelijkheid te hebben om een regionaal nutsbedrijf op te richten dat de zware hoogspannings- en gasleidingen in de regio gaat beheren, zodat de groei van duurzame energie – vooral de ontwikkeling van windparken op de Noordzee – kan worden gestimuleerd. Het koppelen van de windmolenparken op zee door middel van een nieuw netwerk kan een grote bijdrage leveren aan een stabiele en kostenefficiënte energievoorziening. De capaciteit van grensoverschrijdende netwerken, die ooit bedoeld waren voor het opvangen van calamiteiten, maar nu worden misbruikt als instrument voor handel in goedkope atoomstroom of bruinkoolstroom, moet voortaan bij voorrang gebruikt worden voor het balanceren van duurzame energiestromen.

9.4 Wij kiezen niet voor marktwerking in de energiehandel, maar voor samenwerking. Door de marktwerking in de Europese elektriciteitssector zien we dat in Nederland de modernste gascentrales veel stilstaan, terwijl verouderde kolencentrales overuren draaien. De Europees afgesproken splitsing van netbeheer en energieleveranciers is alleen door Nederland – als braafste jongetje van de klas – uitgevoerd. Die afspraak kan dus worden teruggedraaid en er moet gestopt worden met de verdere uitverkoop van energiebedrijven.

9.5 Het gebruiken van biomassa als brandstof of bijstook wordt zoveel mogelijk beperkt. Hoogwaardige producten, zoals voedsel of plantaardig restafval, dienen in eerste instantie het voeden van de mens en het dier, of te worden gebruikt voor verwerking in de bouw en industrie. De landen in Europa hanteren bij het opstellen van relevante wetten en regels de biomassaladder, waarbij de prioritaire volgorde voor het gebruik van hoogwaardige producten als volgt wordt vastgesteld: 1) voedsel voor de mens, 2) voedsel voor het dier, 3) meststof, 4) groene bouwstof, 5) brandstof.

10. ASIEL EN MIGRATIE

De door de Europese Unie afgedwongen openstelling van onze arbeidsmarkt voor Bulgaarse en Roemeense werkzoekers is een kolossale blunder. Daardoor worden mensen uit die landen tot goedkope koopwaar gemaakt voor genadeloze ondernemers en tot oneerlijke concurrenten op onze toch al uit zijn balans geraakte arbeidsmarkt. Eerder gebeurde dat met Poolse werkzoekers, ook op bevel van Brussel. Vrij verkeer van werkers binnen de Europese Unie kan pas zonder grote problemen als de omstandigheden in de verschillende landen in Europa meer gelijk worden. Zolang dat niet het geval is, betekent het onbeperkt openstellen van binnengrenzen vragen om wantoestanden.

Europa is voor veel mensen van andere continenten een toevluchtsoord, maar lijkt steeds vaker op een onneembaar fort. Aan de buitengrenzen van Europa sterven mensen van elders op grote schaal of overleven ze ternauwernood onder schrijnende omstandigheden. Goede afspraken in Europees verband zijn nodig om humanitaire rampen te voorkomen en een waardige opvang te garanderen. Eerlijke handel en effectieve ontwikkelingssamenwerking bevorderen we, wapenleveranties en steun aan foute regimes juist niet. Een stem op de SP op 22 mei helpt om oneerlijke arbeidsconcurrentie en uitbuiting van werknemers binnen de Europese Unie tegen te gaan en staat garant voor goed overleg over een humane opvang van vluchtelingen en steun voor een eerlijker wereld.

10.1 Het is goed dat de lidstaten afspraken maken over de manier waarop zij conform internationale verdragen bescherming bieden aan vluchtelingen. Het huidige asielsysteem, waarbij het land waar de asielzoeker het eerst de Europese Unie is binnengekomen verantwoordelijk is voor de behandeling van het asielverzoek, kraakt echter in zijn voegen. Met name landen met lange buitengrenzen hebben te maken met veel asielzoekers en kunnen of willen geen effectieve bescherming bieden aan de vluchtelingen onder hen. Daarom is het belangrijk dat er Europese asielzoekerscentra komen, dichtbij de buitengrenzen, waar asielzoekers de behandeling van hun asielverzoek kunnen afwachten. Vluchtelingen en asielzoekers met een ingewikkeld asielverzoek waarvan de behandeling meer tijd vergt, worden vervolgens op een eerlijke manier verdeeld over de lidstaten.

10.2 Uitgangspunt van het vluchtelingenbeleid is dat zoveel mogelijk vluchtelingen worden opgevangen in de eigen regio. Daarom is het belangrijk dat Nederland samen met de andere landen in Europa hulp geeft aan landen die veel vluchtelingen opvangen.

10.3 In het geval van een humanitaire ramp worden afspraken gemaakt tussen de lidstaten over het opvangen van ontheemden. De meeste ontheemden worden opgevangen in de regio en slechts een klein deel bereikt de Europese Unie. In het geval van rampen moeten er afspraken gemaakt worden over hoe de opvang van ontheemden, die Europa hebben weten te bereiken, verdeeld wordt over de lidstaten. Hiermee kan worden voorkomen dat het ene land onevenredig meer mensen opvangt dan andere landen. Indien bij grote humanitaire rampen (zoals Syrië) de regio onmogelijk alle groepen vluchtelingen kan opvangen, dient Europa meer vluchtelingen op te nemen en afspraken te maken over opvang aan ontheemden, verdeeld over de lidstaten.

10.4 Mensenhandel moet effectiever worden bestreden. Het gaat hier niet alleen om uitbuiting in de prostitutie, maar ook om uitbuiting in de economie als geheel. Slachtoffers van mensenhandel hebben recht op toelating om humanitaire redenen als zij meewerken aan de vervolging van de betrokken mensenhandelaars, tenzij zij niet kunnen meewerken vanwege psychische of medische beperkingen. De lidstaten werken nauw samen om mensenhandelaars, die per definitie grensoverschrijdend werken, op te sporen en te vervolgen. Mensen zijn geen handelswaar.

10.5 De samenwerking op het gebied van grensbewaking mag niet leiden tot een Fort Europa. Het gezamenlijk surveilleren op de Middellandse Zee (Frontex, Eurosur) moet gericht zijn op het terugdringen van het aantal doden bij de oversteek vanuit Afrika naar Europa. Opvarenden die dat willen, moeten in staat gesteld worden hun asielverzoek in te dienen in Europa.

10.6 De brain drain uit ontwikkelingslanden wordt tegengegaan. Het naar Europa halen van kennismigranten is ongewenst, omdat daardoor de kloof tussen de Europese landen en hun landen van herkomst wordt vergroot. In plaats van kennismigranten toe te laten, dienen de lidstaten zich te richten op het vergroten van de welvaart in de landen van herkomst, bijvoorbeeld door uitwisseling van kennis en technologie.

10.7 De positie van mensen die illegaal in Europa verblijven is vaak mensonterend. Lidstaten moeten er zorg voor dragen dat voor mensen zonder verblijfsvergunning voorzien wordt in hun basisbehoeften, zoals opvang, kleding en voeding. De strafbaarstelling van illegaal verblijf, zoals onder andere in Nederland is ingevoerd, verergert de situatie alleen maar en moet worden teruggedraaid. Het is van belang dat mensen die illegaal hier verblijven, teruggaan naar hun land van herkomst, als dit land dat toestaat. Als zij hebben meegewerkt aan hun terugkeer, maar het land van herkomst weigert hen terug te nemen, krijgen zij op termijn alsnog recht op toelating. Vreemdelingendetentie mag alleen worden toegepast als uiterste middel. In geen geval mogen asielzoekers worden opgesloten in detentiecentra als er geen direct uitzicht is op hun vertrek. Landen in Europa werken samen om druk te zetten op landen van herkomst om hun eigen burgers terug te nemen, indien deze illegaal in een van de lidstaten verblijven. De druk op de Europese buurlanden wordt opgevoerd, om ook in die landen een beter asiel- en migratiebeleid op te zetten, zodat enerzijds vluchtelingen dichterbij hun land van herkomst bescherming krijgen en anderzijds illegale immigratie naar Europa wordt tegengegaan.

11. CRIMINALITEIT, VEILIGHEID EN PRIVACY

Tot de eersten die profiteerden van het wegvallen van de binnengrenzen in de Europese Unie, behoorden de grote bendes in de criminele onderwereld, die gaandeweg in heel Europa steeds vaker verweven zijn met de politieke bovenwereld. Een grenzeloos Europa is voor boeven en schurken een waar paradijs gebleken. Europese samenwerking om de grensoverschrijdende criminaliteit echt aan te pakken, steunen we. Dat vereist meer binnenlandse bevoegdheden om criminelen kaal te plukken en steun vanuit de bovenwereld veel harder te bestraffen. Dat vereist ook dat grensoverschrijdende transacties beter gevolgd en waar nodig beperkt kunnen worden.

Dat is iets heel anders dan dat Brussel zich bemoeit met ons nationale strafrecht. Een oncontroleerbaar Europees Openbaar Ministerie, dat Brussel ons probeert op te dringen, hebben we niet nodig. En Brusselse bevelen om de rechtsbescherming en de privacy van onze eigen burgers te beperken, zijn ook nergens voor nodig. Een stem op de SP op 22 mei helpt om grote boeven en hun vrienden in de bovenwereld het leven overal in Europa zuur te maken. En om baas in eigen huis te laten blijven in het nationale strafrecht, onze veiligheid en privacy. Daar hebben we Brussel niet voor nodig.

11.1 Door het wegvallen van de controles aan de grenzen tussen de lidstaten, is het voor criminelen gemakkelijker geworden om in meerdere landen actief te zijn. Daarom is het belangrijk dat landen in Europa goed samenwerken om grensoverschrijdende criminaliteit te bestrijden. De Europese Unie is echter doorgeslagen, als het gaat om het verzamelen en bewaren van persoonsgegevens en de uitwisseling daarvan met landen buiten Europa. Uitwassen, zoals de openstelling voor politie en justitie van de databank met vingerafdrukken van asielzoekers, worden teruggedraaid.

11.2 Er dienen strenge voorwaarden te worden gesteld aan alle opslag en uitwisseling van informatie voor justitie- en politieonderzoek. Aan onderzoek dient altijd een concrete verdenking ten grondslag te liggen. Grootschalige opslag van informatie voor zogeheten datamining wordt afgewezen. De rechten van burgers wier gegevens worden opgeslagen, moeten worden gegarandeerd via onder andere duidelijke privacy-wetgeving. Aan uitwisseling van informatie met landen buiten Europa dienen nog striktere voorwaarden verbonden te worden. Het SWIFT-akkoord met de VS, waarin bankgegevens van Europese burgers worden opengesteld voor Amerikaanse inlichtingendiensten, wordt opgezegd. Internetneutraliteit moet worden gewaarborgd en cybercriminaliteit bestreden.

11.3 Het Europees arrestatiebevel functioneert op dit ogenblik niet goed. In het bijzonder bestaan er te weinig garanties voor de rechten van verdachten na overdracht aan een andere lidstaat. Ook wordt het bevel te vaak gebruikt voor lichte vergrijpen, waarvoor het helemaal niet is bedoeld en waarvoor overdracht zonder rechterlijke tussenkomst een te zwaar middel is. Daarom krijgen landen de mogelijkheid om verzoeken om overdracht van verdachten te toetsen op opportuniteit en op het bestaan van voldoende garanties voor een eerlijk proces. Hetzelfde geldt voor het Europees onderzoeksbevel, dat onder andere gebruikt kan worden om lidstaten te dwingen bewijs te vergaren of getuigen over te dragen aan andere lidstaten.

11.4 Justitiesamenwerking vindt plaats op basis van gemeenschappelijke afspraken. Er zijn nog steeds grote verschillen tussen de rechtssystemen van verschillende lidstaten; het is daarom nu niet verstandig uit te gaan van wederzijds vertrouwen in elkaars rechtssysteem. Om het vertrouwen te vergroten, wordt er vaart gezet achter de vastlegging van minimumrechten voor verdachten. Ook dienen lidstaten periodiek getoetst te worden om te zien of zij voldoen aan de eisen die de Europese Unie stelt aan de kwaliteit van de rechtsstaat. Harmonisatie van het strafrecht vindt alleen plaats als sprake is van een duidelijke meerwaarde. Dit kan het geval zijn bij grensoverschrijdende criminaliteit die van zodanige ernst is dat een gemeenschappelijke aanpak nodig is. In het algemeen moet de Europese Unie zich echter uiterst terug-

houdend opstellen op het gebied van het strafrecht, dat immers nauw verbonden is met nationale tradities. Op gebieden als abortus- en euthanasiewetgeving is harmonisatie ongewenst.

11.5 De voorgenomen oprichting van een Europees Openbaar Ministerie is een verdere stap in de richting van de ontmanteling van de nationale soevereiniteit op justitiegebied. Dit wijzen wij resoluut af.

11.6 We spreken lidstaten aan die niet langer voldoen aan de EU-lidmaatschapseisen en treden op waar de democratische rechtsstaat in gevaar is. Na toetreding is er geen garantie dat lidstaten blijvend stabiele instellingen hebben die de democratie, de rechtsstaat, mensenrechten en respect voor minderheden waarborgen. De intense Europese samenwerking vereist dat burgers en bedrijven overal in de Europese Unie kunnen rekenen op een rechtsstaat die gevrijwaard is van corruptie, discriminatie en bestuurlijke willekeur. Het is in eerste instantie aan de bevolking van de landen zelf om hun regering tot de orde roepen. Lidstaten moeten echter bij langdurige schending, in samenwerking met de Raad van Europa, andere landen daarop aanspreken en in het uiterste geval het lidmaatschap ontnemen.

11.7 In alle lidstaten van de Europese Unie moet voortaan gelden: gelijke rechten, voor iedereen. Mannen en vrouwen worden niet verschillend behandeld of beloond. Minderheden, waaronder Roma en Sinti, hebben recht op gelijke behandeling. Homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenders worden overal beschermd tegen discriminatie en homofoob geweld. Wetten die voorlichting over homoseksualiteit verbieden, horen niet in de Europese lidstaten thuis. De anti-discriminatie-richtlijn wordt eindelijk aangenomen. En de rechten van partners van gelijk geslacht die naar een andere lidstaat verhuizen, worden erkend.

11.8 Nederland moet de vrijheid krijgen van de Europese Unie om softdrugs te legaliseren. Het legaliseren van softdrugs heeft veel voordelen ten opzichte van het verbieden ervan. Die afweging moet Nederland zelf kunnen maken.

12. VERKEER EN VERVOER

De drang van de Europese Unie om overal een markt van te maken, leidt tot potsierlijke bemoeizucht. Het is belachelijk dat Brussel zich wil bemoeien met hoe wij ons verkeer regelen en ons openbaar vervoer organiseren. Waar wij wegen aanleggen en welke bussen, trams en treinen in ons land rijden, maken we zelf wel uit. Vlot en veilig verkeer is ons eigen belang en een goed openbaar vervoer is onze eigen publieke dienstverlening.

Europese samenwerking om schoner internationaal wegvervoer, sneller en beter internationaal treinverkeer en minder vervuילend internationaal vliegverkeer te bevorderen, is goed. Maar wat we zelf beter kunnen, daar hoeft Brussel zich niet mee te bemoeien. We staan niet langer toe dat Nederlandse vrachtwagenchauffeurs machteloos moeten toezien hoe hun banen worden overgenomen door onderbetaalde en uitgebuite Oost-Europese chauffeurs. Als de huidige regels dat toelaten, dan deugen die regels niet. Een stem op de SP op 22 mei helpt om ons eigen verkeer en vervoer zelf in te richten zonder Europese bemoeizucht. Grensoverschrijdende samenwerking beperken we tot het grensoverschrijdend verkeer en vervoer.

12.1 Het is onaanvaardbaar dat vrachtwagenchauffeurs de dupe worden van illegale praktijken van transportbedrijven die via allerlei constructies proberen hun kosten ten koste van de chauffeurs te drukken. Aan de praktijken van malafide uitzendbureaus en van brievenbusbedrijven in lagelonenlanden wordt onmiddellijk een einde gemaakt. Er komt strengere controle op het naleven door bedrijven van de arbeidsvoorwaarden van chauffeurs en in het bijzonder van de regel van gelijk loon voor gelijk werk. De cabotageregels, waarmee buitenlandse vervoerders na een internationaal transport maximaal drie binnenlandse vrachten kunnen oppikken binnen een periode van maximaal een week, worden niet versoepeld. Er wordt strenger gecontroleerd op de naleving van de Eurovergunning, waarvoor toeleveranciers ook verantwoordelijk worden gesteld.

12.2 De Europese Unie ziet vervoer binnen Europa eerst en vooral als markt. Wij willen daarentegen toegankelijk en duurzaam grensoverschrijdend openbaar vervoer, om de druk en vervuiling van het toenemende autoverkeer tegen te gaan. Het staat landen daarnaast vrij om zelf extra eisen te stellen aan het toelaten van voertuigen op hun eigen wegen als het gaat om zaken als geluids- en milieuoverlast. Omdat Brussel alleen geïnteresseerd is in het maken van winst, zijn veel kleine regionale verbindingen in de grensstreken verdwenen. Voor ons geldt dat grensoverschrijdend openbaar vervoer door de Europese Unie kan worden gestimuleerd, maar dan niet door marktwerking, maar juist door het herstel van kleinschalig regionaal openbaar vervoer en door grensoverschrijdende samenwerking tussen nationale OV-bedrijven mogelijk te maken. De Benelux-lijn tussen Nederland en Brussel wordt in stand gehouden en verbeterd.

12.3 Brussel moet afblijven van ons openbaar vervoer. De SP heeft met succes eerder in het Europees Parlement voorkomen dat het stadsvervoer in de grote steden verplicht moest worden aanbesteed. Door deze liberalisering zouden niet-winstgevende diensten worden opgeheven en zou grote druk zijn ontstaan om te bezuinigen op beloning en werkomstandigheden van het personeel. De plannen (Vierde Spoorwegpakket) om het binnenlands personenvervoer per trein bloot te stellen aan Europese concurrentie en de plannen om ons spoor daarvoor in stukken te hakken, wijzen we af.

12.4 Om het milieu te beschermen en de leefomgeving van omwonenden te sparen moeten snelle treinen een echt alternatief bieden voor vliegen over korte afstanden. Door investeringen in snelle treinverbindingen moet het merendeel van de intra-Europese vluchten op termijn overbodig worden. De belastingvrijstelling op kerosine, de brandstof voor vliegtuigen van luchtvaartmaatschappijen, wordt afgeschaft.

12.5 De Europese luchtvaartsector moet schoon, veilig en betrouwbaar worden. De luchtvaartsector moet blijvend deelnemen aan het Europees Emissiehandelssysteem, zodat de sector verduurzaamt en

de ontwikkeling richting goedkope prijsvechters wordt gestopt. Passagiersrechten moeten beter worden gehandhaafd. Met name als het gaat om zorg bij vertraging of uitvallen van vluchten, moeten passagiers erop kunnen rekenen dat ze tijdig informatie krijgen en worden voorzien van eten en drinken en eventueel hotelaccommodatie. Ook zullen zij in dergelijke gevallen een redelijke compensatie moeten kunnen ontvangen zonder allerlei rompslomp of eindeloze juridische procedures.

12.6 Investerings in Trans-Europese Netwerken (TEN's) moeten niet gericht zijn op groei van het wegverkeer maar op milieuverbetering en het oplossen van knelpunten. Landen in Europa bevorderen de ontwikkeling en het gebruik van milieuvriendelijkere vervoermiddelen. Door meer ruimte te geven aan goederenvervoer over water en spoor kan het goederenvervoer over de weg worden teruggedrongen. Grondstoffen en halffabricaten worden nu in de loop van het productieproces onnodig vaak met vrachtauto's heen en weer gesleept. Dat kan een stuk minder worden als de verwerking zo dicht mogelijk bij de bron en het afzetgebied plaatsvindt. Chauffeurs hebben recht op fatsoenlijke salariering, werktijden en werkomstandigheden.

12.7 Voor Nederland is de binnenvaart een prioriteit als het gaat om vervoer. Samenwerking met andere Europese landen, om rivieren en kanalen bevaarbaar te houden, ondersteunen wij. Om voldoende capaciteit te behouden, worden oudere binnenvaartschepen dan ook gevrijwaard van nieuwe Europese normen als die geen bijdrage leveren aan de verduurzaming van de binnenvaart.

12.8 Havens zijn voor Nederland heel belangrijk. Echter, op dit moment worden havens in Europa door de grote rederijen tegen elkaar uitgespeeld in het faciliteren van hun steeds grotere schepen en zucht naar goedkope op- en overslag. Het is beter te streven naar een evenwichtige verdeling van werkgelegenheid en havencapaciteit over de verschillende Europese havenregio's dan een moordende concurrentiestrijd tussen deze regio's te laten bestaan. Dat maakt ook efficiëntere en duurzamere vervoersplanning mogelijk.

13. GEZONDHEID EN ONDERWIJS

De zorg is geen markt en de school is geen product. Toch probeert de Europese Unie zelfs hier de baas te gaan spelen. We krijgen in toenemende mate te maken met Brusselse bemoeizucht om van onze gezondheidszorg een Europese markt te maken en scholen tot leveranciers van het product onderwijs te degraderen. Opeenvolgende regeringen hebben onder Brusselse druk marktwerking en schaalvergroting in zorg en onderwijs toegelaten en uit de hand laten lopen.

Zorgverzekeraars, ziekenhuisdirecties, toezichtraden in de zorg, schoolbesturen en universiteiten zijn in ons land steeds meer besmet met het marktvirus. Zij gedragen zich als ondernemingen in plaats van als dienstverleners. Dat is heel slecht voor de kwaliteit en toegankelijkheid van onze zorg en ons onderwijs. In eigen land moeten we daar paal en perk aan stellen. En Europa moet op deze terreinen de handen thuis laten. Een stem op de SP op 22 mei helpt om de commercialisering van zorg en onderwijs in ons land aan banden te leggen en goede kwaliteit en toegankelijkheid ervan te garanderen – en Brusselse bemoeizucht in zorg en onderwijs af te weren.

13.1 Hoe ons nationale stelsel van zorg en zorgverzekeringen wordt georganiseerd en gefinancierd, is een nationale aangelegenheid. Pogingen om van de zorg een markt te maken en deze te onderwerpen aan Europese concurrentieregels, wijzen we af. Zorg en welzijn moeten niet gehinderd worden door de Europese aanbestedingsregels. Nederland beslist zelf of zorg al dan niet wordt aanbesteed. Ook kunnen we prima zelf beslissen hoeveel we willen besteden aan de gezondheidszorg.

13.2 We werken samen in Europa om te bevorderen dat iedereen in een ander EU-land indien noodzakelijk een beroep kan doen op medische zorg. Patiënten moeten echter niet verplicht worden tot het zoeken van zorg in het buitenland. Voorkomen moet worden dat mobiliteit van patiënten leidt tot ondergraving van het Nederlandse zorgstelsel.

13.3 De toegankelijkheid van zorg moet voor arm en rijk gelijk zijn. Zowel binnen als buiten Europa trekken steeds meer goed opgeleide gezondheidswerkers weg uit arme landen naar de rijkere. Daarmee staat de kwaliteit en toegankelijkheid van de zorg in de armere landen onder druk. Nederland dient het tekort aan artsen en verpleegkundigen zelf op te lossen door meer mensen op te leiden, zodat we in onze eigen behoefte kunnen voorzien. Internationale werving van gezondheidswerkers wordt beperkt.

13.4 De solidariteit met ouderen moet in de gezondheidszorg worden gewaarborgd. Ouderen worden nu te vaak voorgesteld als een kostenpost. Zij verdienen echter respect en bescherming. Beperking van zorg of van toegang tot zorgvoorzieningen en andere verslechtingen van de positie van onze ouderen door regels van de Europese Unie, accepteren we niet.

13.5 Vele onderzoeken naar de genezing van bepaalde ziektes zijn commercieel niet-interessant vanwege hun zeldzaamheid of omdat ze vooral in ontwikkelingslanden voorkomen. We coördineren en bundelen geld binnen Europa om dat onderzoek wel mogelijk te maken. We verplichten de farmaceutische industrie een bijdrage te leveren aan zo'n fonds. De onafhankelijkheid van het onderzoek moet daarbij wel gewaarborgd blijven. Ook passen we de Europese richtlijn voor patenten aan, zodat er betere waarborgen zijn voor de toegankelijkheid van geneesmiddelen in ontwikkelingslanden.

13.6 Farmaceutische bedrijven mogen geen reclame maken richting patiënten voor hun medische producten. De lobby van de farmaceutische industrie is te machtig en werkt niet transparant. Belangenverstrengeling tussen Europese beleidsmakers en de farmaceutische industrie dient te allen tijde voorkomen te worden en, indien het wel voorkomt, keihard te worden aangepakt. Het via gesponsorde patiëntenorganisaties beïnvloeden van Europese regels en voorstellen door de farmaceutische bedrijven wordt aan

banden gelegd. Lidstaten krijgen de bevoegdheid om vanwege veiligheidsredenen de toelating van receptgeneesmiddelen te weigeren dan wel extra eisen te kunnen stellen aan de toelating.

13.7 De Europese lidstaten werken nauw samen bij de uitbraak van een epidemie. Zij coördineren adequate informatievoorziening richting burgers en vergroten de kennis over de aanpak en het voorkomen van epidemieën. Samenwerking met de Wereldgezondheidsorganisatie is daarbij essentieel.

13.8 Medisch-ethische kwesties, zoals abortus en euthanasie, zijn en blijven een nationale bevoegdheid. Aantasting door de Europese Unie van de Nederlandse regels betreffende abortus en euthanasie tolereren we niet.

13.9 Ter bevordering van de patiëntveiligheid komt er een Europese zwarte lijst van disfunctionerende artsen en andere hulpverleners. Nationale lidstaten blijven bevoegd om te bepalen of een arts of hulpverlener bevoegd is om zijn vak uit te oefenen.

13.10 Het onderwijs dient een nationale bevoegdheid te blijven, waarover Brussel geen zeggenschap hoort te hebben. Volgens Brussel dient het onderwijs om jongeren klaar te stomen voor de arbeidsmarkt, zodat de concurrentiepositie van Europa wordt versterkt. Ook wordt het onderwijs vooral gezien als een markt. Aanmoedigingen vanuit Brussel om scholen en universiteiten steeds meer met elkaar te laten concurreren, wijzen we af.

13.11 Europa kan een nuttige bijdrage leveren aan samenwerking om kennis en kunde, onderzoekers en studenten tussen landen uit te wisselen. Voor grensregio's zetten we ons in voor het wegnemen van belemmeringen die voorkomen dat geprofiteerd wordt van het regionale onderwijsaanbod en het vormen van innovatieclusters. We bevorderen dat diploma's overal worden erkend, mits dit geen afbreuk doet aan de kwaliteit van diploma's. Ook moeten landen restricties kunnen opleggen in verband met specifieke beroepen.

14. INTERNATIONALE SAMENWERKING EN MENSENRECHTEN

De huidige Europese Unie ontwikkelt zich tot een wereldmacht, die concurreert met Amerika en China, andere landen domineert en zijn eigen voordeel vooropstelt. Landen met weinig macht en vaak veel binnenlandse problemen worden slachtoffer van Europese dwingelandij bij het sluiten van handelsakkoorden. In de Europese Unie groeit de druk om ook militair één macht te worden, met één leger, dat desgewenst overal ter wereld militair tussenbeide kan komen. Politieke, economische en militaire grootheidswaan is gevaarlijk, voor ons hier en voor mensen elders.

Als landen in Europa andere landen en regio's aanspreken, horen internationale solidariteit, eerlijker delen en respect voor mensenrechten een hoofdrol te spelen. Wij willen dat Europese samenwerking een humaan voorbeeld voor andere regio's wordt. De Europese Unie mag geen bedreigende wereldmacht worden, maar moet een regio zijn met vrije burgers, die democratische en sociale rechten genieten en samen aan vrede en welvaart werken. Een stem op de SP op 22 mei helpt ervoor te zorgen dat Europa zich niet verrijkt over de rug van de rest van de wereld maar zich inzet voor eerlijke handel, eerlijk delen en een veilige wereld.

14.1 In de komende vijf jaar dient het aantal lidstaten niet verder te worden uitgebreid. Daarvoor hebben de kandidaat-lidstaten zich nog onvoldoende ontwikkeld. Ook moet de Europese Unie eerst zelf orde op zaken stellen om nieuwe lidstaten te kunnen ontvangen.

14.2 Indien landen, die met de Europese Unie wensen samen te werken, zich schuldig maken aan mensenrechtenschendingen, kan dat niet zonder gevolgen blijven. In dit verband dringen we aan op opschorting door de Europese Unie van het associatieverdrag met Israël, wegens de voortdurende bezetting van de Palestijnse gebieden en de schending van de mensenrechten aldaar. Ook bij samenwerking met landen als Rusland, China en de Verenigde Staten dienen mensenrechten een grotere rol te spelen.

14.3 De Europese Unie moet geen militair bondgenootschap worden. De solidariteitsclausule, die lidstaten in het Verdrag van Lissabon verplicht elkaar bij te staan in geval van externe noodsituaties, mag zich niet verder ontwikkelen richting een Artikel 5 zoals we dat kennen van het NAVO-handvest. Ook mag de Europese Unie zich niet ontwikkelen tot een politieke en militaire supermacht. Interventies van lidstaten in het buitenland mogen alleen worden toegestaan met een mandaat van de Verenigde Naties en als de inzet proportioneel en effectief is. De Europese Unie moet niet meewerken aan de ondermijning van het internationale recht door te deel te nemen in gelegenheidscoalities zonder VN-mandaat.

14.4 Europese legers gaan steeds meer samenwerken en gaan via het Europees Defensie Agentschap over tot de aanschaf van gezamenlijk materieel. Deze sluipende ontwikkeling naar een Europees leger moet worden gestopt. Voor zo'n leger ontbreekt de noodzakelijke politieke overeenstemming over het buitenlands en defensiebeleid. Nederland moet geen onderaannemer worden van de grote lidstaten en hun belangen. De Europese Unie onthoudt zich van subsidies ten gunste van de wapenindustrie. We keren ons tegen de ontwikkeling van Europese gewapende drones. Het Europese Ruimtevaart Agentschap houdt zich strikt aan haar oorspronkelijke doelstelling van samenwerking in ruimte-onderzoek en -technologie uitsluitend voor vreedzame doeleinden, en laat zich niet in met militaire projecten.

14.5 Nederland maakt zich sterk om de exportregels van wapens aan te scherpen. Wapens mogen niet terecht komen in landen waar de mensenrechten worden geschonden. Zolang het Europees wapenexportbeleid faalt, moet Nederland zelf kunnen controleren of de uitvoer of doorvoer via Nederland verantwoord is en niet vertrouwen op andere lidstaten.

14.6 Europa moet kernwapenvrij worden en werkt niet mee aan verdere ondermijning van het non-proliferatieverdrag. De Europese Unie kent twee kernwapenstaten, namelijk Groot-Brittannië en Frankrijk. Daarnaast staan er op diverse geheime locaties in de Europese Unie kernwapens van de Verenigde Staten gestationeerd (ook in Nederland). Dat is een gevaarlijke situatie. Kernwapens moeten de wereld uit en de landen in Europa dienen het goede voorbeeld te geven.

14.7 Nederland zet zich in Europa in voor eerlijke handel, in plaats van te hameren op vrijhandel. Handel kan altijd een belangrijk hulpmiddel zijn voor landen om hun welvaart op te bouwen. De vrijhandelsfilosofie, die door Brussel en de Wereldhandelsorganisatie gepromoot wordt, heeft echter een aantal grote nadelen, zoals de schadelijke effecten voor het milieu, onnodig gesleep met goederen en bedrijven die machtiger worden dan landen.

14.8 Wij verzetten ons tegen het streven om onder het mom van vrijhandel één gemeenschappelijke markt met de VS, Canada en Japan te vormen. Dat gaat ten koste van sociale rechten en publieke voorzieningen. Bovendien wordt het hierdoor steeds moeilijker voor kleine bedrijven, die niet internationaal actief willen of kunnen zijn, om zich staande te houden tegenover multinationals die hun schaalvoordelen op alle mogelijke manieren uitbuiten. Handels- en investeringsverdragen bevatten nu geschillenbeslechtsmechanismen die bedrijven in staat stellen eenzijdig (sociaal en milieu-)beleid aan te vechten en hoge schadeclaims in te dienen tegen overheden. De beleidsvrijheid komt daardoor in het gedrang. En schadevergoedingen, die gemakkelijk honderden miljoenen bedragen, komen ten laste van de belastingbetaler. Wij willen af van dit soort geschillenbeslechting, zeker in het voorgenomen handelsakkoord met de VS. Wij wijzen dit vrijhandelsakkoord (TTIP) dan ook af.

14.9 De Europese Unie moet stoppen met haar pogingen om tariefvrije toegang tot ontwikkelingslanden te krijgen. Oneerlijke handelsverdragen tussen de Europese Unie en ontwikkelingslanden moeten worden teruggedraaid en niet met het mes op de keel worden afgedwongen. Deze regionale vrijhandelsverdragen ondermijnen minstens een deel van de landbouwsector en de voedselzekerheid in ontwikkelingslanden. Daardoor worden deze landen nog afhankelijker van de aankoop van voedsel op de wereldmarkt en lopen ze forse overheidsinkomsten mis door het wegvallen van invoertarieven.

14.10 Alle landen in Europa met uitzondering van Wit-Rusland en het Vaticaan hebben zich verplicht het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) van de Raad van Europa na te leven. Elke burger in Europa kan een inbreuk op zijn mensenrechten voor een bindende beslissing in laatste instantie voorleggen aan het Europees Mensenrechtenhof in Straatsburg. De Europese Unie als zodanig moet zo snel mogelijk toetreden tot het EVRM, uitspraken van het Mensenrechtenhof respecteren en waar nodig EU-regelgeving eraan aanpassen. De Europese Unie moet ook toetreden tot het Europees Sociaal Handvest van de Raad van Europa, waarin de sociale mensenrechten zijn vastgelegd.

14.11 Nederland herneemt zijn leidende positie in ontwikkelingssamenwerking. We werken samen met andere landen in Europa als dat aantoonbare meerwaarde heeft boven de hulp van afzonderlijke lidstaten en multilaterale organisaties zoals de Verenigde Naties en de Wereldbank. Intensivering van samenwerking en donorharmonisatie kan veel beter beginnen met gelijkgestemden (meestal betreft het hier Scandinavische landen, Zwitserland, Canada, soms Groot-Brittannië en Duitsland), niet per se met de Europese Unie.

14.12 Ontwikkelingslanden moeten hun (landbouw-)markt kunnen beschermen. Het is wrang dat het Westen en diverse landen in Azië zich ontwikkeld hebben door hun markten (tijdelijk) af te schermten terwijl deze ontwikkelingsoptie de armste landen, vooral in Afrika, consequent wordt ontzegd. Overheidssteun aan bijvoorbeeld de landbouwsector wordt deze landen ontzegd, terwijl de Europese Unie en de Verenigde Staten dit decennialang hebben gedaan en daar nog steeds mee doorgaan.

14.13 Landen in Europa moeten een eind maken aan het dumpen van landbouwproducten in ontwikkelingslanden. Het dumpen van afvalstoffen door Europese bedrijven in ontwikkelingslanden moet keihard worden aangepakt.

14.14 Europa ondersteunt goed functionerende internationale organisaties in plaats van uit een soort geldingsdrang te proberen hun taken over te nemen. De noodzaak tot samenwerking geldt vooral voor de Verenigde Naties en voor de Raad van Europa, waarin alle Europese landen vertegenwoordigd zijn.

BEGRIPPENLIJST

Artikel 5 van het NAVO-verdrag: het artikel in het NAVO-verdrag dat bepaalt dat een aanval op één van de lidstaten gelijk staat aan een aanval op alle lidstaten.

ETS: Emissions Trading System, een manier waarop landen onderling kunnen handelen in de hoeveelheid CO₂ die zij mogen uitstoten.

Eurosur: Europees grensbewakingssysteem dat bedoeld is om zware criminaliteit te voorkomen en te bestrijden.

Frontex: Europees agentschap dat belast is met de bewaking van de buitengrenzen van de Europese Unie.

GMO: genetisch gemodificeerd organisme, bijvoorbeeld voedsel dat genetisch veranderd is.

ITER: een internationaal onderzoeksproject gericht op kernfusie.

MKB: midden- en kleinbedrijf.

BEGRIPPENLIJST

Artikel 5 van het NAVO-verdrag: het artikel in het NAVO-verdrag dat bepaalt dat een aanval op één van de lidstaten gelijk staat aan een aanval op alle lidstaten.

ETS: Emissions Trading System, een manier waarop landen onderling kunnen handelen in de hoeveelheid CO₂ die zij mogen uitstoten.

Eurosur: Europees grensbewakingssysteem dat bedoeld is om zware criminaliteit te voorkomen en te bestrijden.

Frontex: Europees agentschap dat belast is met de bewaking van de buitengrenzen van de Europese Unie.

GMO: genetisch gemodificeerd organisme, bijvoorbeeld voedsel dat genetisch veranderd is.

ITER: een internationaal onderzoeksproject gericht op kernfusie.

MKB: midden- en kleinbedrijf.

**Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort**

**T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
E sp@sp.nl**

www.sp.nl